

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izinja vsak četrtak. — Uredništvo in upravnishvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, prilifje. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 25.

LJUBLJANA, četrtak, dne 4. oktobra 1923.

Leto I.

V pomoč Bolgariji.

Na pomoč bolgarskim delavcem in kmetom! Proletarijatu Jugoslavije!

Od 9. junija, ko so banditje, zbrani okoli Cankova, vzele oblast potom puca iz rok zemljoradniške stranke v Bolgariji, trpe bolgarski delavci in kmetje vedno še nezasičena nastila od strani belogardističnih in fašistovskih krivolokov, katerim p-magajo monarchistične in oficirske klike.

Znani so vam že dogodki sodbe v Plevni ter v drugih krajih. Naša stranka je na mnogih številihnoh povzdigovala svoj glas, da proletarija proti vsem tem nasiljem krvavega režima v Bolgariji, režima, ki je vsak dan bolj prilazel okrove, pod katerimi so trpeli delavci in kmetje.

12. septembra so Cankovovi banditje, da bi dosegli svoj končni cilj, zaprli listiše Komunistov, odgovornih predstavnikov delavskega strankarskega in strokovnega pokreta. Cankovovi banditje so uničili komunistične liste in razbili strokovne institucije. Belogardistični režim je storil vse, da uniči komunistično stranko, ker je vedel dobro, da mu je ona edini resni nasprotnik in edina in prava zadržnica in borilka za pravice delavcev in revnih kmetov.

V obrambi interesov neznatne manjšine kapitalistov, bankirjev, spekulantov, oficirjev in raznih banditov je poslal režim vsak dan brutalnejši, ker je dobo vedel, da se mu vsak dan bolj tja-ryo la pod nogama.

Toda to neznanost slane bolgarskih delavcev in revnih kmetov v zvezi s provokatorsko politiko belogardističnih banditov je moralo izvesti odpor bolgarskih delavcev in kmetov. In danes se vodi krvav boj med delavci in kmeti na eni ter med kapitalisti in belogardističnimi banditi na drugi strani. Revne kmetiče množice so svadele, da je njihov interes izločen iz interesa delavcev v avstriji in one vodijo sedaj skupno rame ob ramenu z delavci krvav boj proti nasilnemu režimu v Bolgariji. Samo socialisti-izvajalci iz II. Internacijskone sloje na strani kmetov bolgarskega delavskega fronta.

Ker je bil v politnem leku in ker se še ne more videti, bode li že sedaj mogoče združiti delavcem in kmetom, da obratujejo končno veljavno s svojimi rabi, je dolžnost jugoslovanskih delavcev in kmetov, da z budnim očesom zasledujejo vsi svojih bolgarskih strankarjev in da bi lasti podpirajo!

Prva dolžnost jugoslovanskega proletariata mora biti vzpostavitev aplikacije in borbe proti pomoči belogardističnim banditom, če bi se katerikoli bol-kef organiziral v našo državo, ker se ukvarajo, da bodo pri ustanovitvi zmag bolgarskih delavcev in kmetov so bode naši vladarji in vsi njihovi imperi-alistični političarji umarjali s svojimi besedi v Bolgariji proti bolgarskim delavcem in kmetom, je potrebno in nu-mernejša dolžnost vsakega delavca in kmeta, da vsiluje proti taki informaciji, ker zmagajo bolgarski delavci in kmeti je zmagajo delavskega fronta in sira na celeni Bolgariji.

Mogoče je tudi da nastane v naši državi zavestljive bolgarske belogardisti-ke bande in da v naši državi karne po-tem naklope za podpiranje bolgarske-ke delavske-kmetijske pokreta. V tem

slučaju je dolžnost jugoslovanskega proletarijata, da izsledit te bande in jim onemogoči delo!

Po poslednjih vesteh služijo ruske belogardistične in monarchistične bande v Bolgariji kakor orožje bolgarske vlade proti delavcem in kmetom. Njihova nevarnost postaja vedno večja tudi za jugoslovanske delavce in kme-le. Verjelno je, da oni iz naše države pomegajo bolgarskim banditom proti bolgarskemu ljudstvu. Zato je dolžnost delavcev in kmetov v Jugoslaviji, da okrove svojo akcijo za izganjanje ruskih kontrarevolucionarjev iz naše države ter da budno zasledujejo njihovo podzemeljsko delovanje in odkrivajo njihove peklenske načrte. Ti beli plačanci bodo injri krvniki naših delavcev in kmetov, kakor so to danes v Bolgariji!

Sodruzi delavci in revni kmetje! Revolucionarni pokret delavcev in kmetov se bori na življenje in smrt. Ogronne žrtve, težke za bolgarski proletarijat, padajo vsakodnevo. Mogoče je, da se belogardističnim bandam posreči v krvi zadušiti pokret naših delavcev. V tem slučaju je naša bratska dolžnost, da se najenergičneje za-vezujemo za pravo azila za bolgarske revolucionarje ter da jih moralnično in materielno čim najbolj podpiramo, če bodo prisiljeni iskati v naši državi pri-bežišča.

Borba, ki jo vodijo danes bolgarski delavci in kmetje, je borba proti krva-vevu fašistovskemu režimu in za delav-sko-kmečko vlado. Interesi delavcev in kmetov so isti, kakor je njihov nasprotnik, ki jih hoče v krvi zadušiti, eden in isti, in le v skupnem boju, z združnimi močmi si morejo delavci in kmetje za-sigurati zmago in svojo vladavino. Dogodki, ki so se odigrali od 9. junija do danes in ki se še odigravajo, so bili kr-vaiva šola za delavce in kmete na Bol-garskem, ker so delavski razred in kmetje z velikimi žrtvami poplačali svo-jo razcepjenost in so bili v ognju in krvi prisiljeni spoznati življenjsko po-trebo enotne fronte delavcev in kme-lov.

Delavci in kmetje v Jugoslaviji, zati-rani pod težko reakcijo, morajo imeti to skakino pred očmi. Enofna fronta delavcev in kmetov je tudi v naši drž-avi edina pot za uspešen boj proti re-akciji in fašizmu, proti političnemu in gospodarskemu suženjstvu delavcev in kmetov. Prvi predpogoj za usvarjenje te fronte so močne in dobro izgrajene organizacije Neodv. Delavske Stranke.

Posiljamo bolgarskim delavcem in kmetom, ki umirajo za svojo pravično stvar, za svojo »staro pravdo«, bratske pozdrave in tople želje za konesčo zmago naš krvinski sovražniki delov-nega ljudstva; klinimo se žrtvam, ki so padle v boju in kličemo:

Zivite bolgarski delavci in kmeti!

Del s krvavim režimom Cankoval!

Naš list delavske-kmetijske republika Bolgarija!

Del s fašizmom nastoje in fašizmom!

Ves z ruskimi kontrarevolucionarji!

Osvobodilni odbor Narodne Delavske Stranke Jugoslavije.

Vsem krajevnim organizacijam in zaupništvom.

Bolgarski reakciji se je za enkrat po-srečilo udušiti revolucionarni pokret bolgarskih delavcev in kmetov. Mnogo revolucionarnih delavcev in kmetov se je moralo umakniti pred četami fašis-tovske Cankove vlade na jugoslovansko ozemlje. Njim je potrebna najhitrejša pomoč. Pokažimo š hitrim nabira-njem prispevkov za nje svojo solidar-nost z revolucionarnimi delavci in kmeti Bolgarije.

V to svrhu naj poslavi takoj vsaka organizacija fročlanski odbor iz naj-boljših sodrugov. Ti odbori imajo vo-diti celo nabiralno akcijo. Odbori naj se takoj javijo pisмено pokrajinskemu izvrševalnemu odboru NDSJ v Ljublja-

ni. Prve prispevke je treba nemudoma poslali na: Centralni odbor NRPJ, Beograd, Kosovska 43 IV. in istočasno naj javijo nam, koliko so poslali na omenjeni naslov. Ti odbori bodo odslej stalno obstojali v svrhu stalnega nabiranja prispevkov za žrtve reakcije v Jugoslaviji in inozemstvu. Navodila za njihovo bodoče delovanje pošljemo naknadno.

Sodruzi, odzovite se pozivu in ne-mudoma pošljite prve prispevke na gori omenjeni naslov!

Zivel revolucionarni boj bolgarskih delavcev in kmetov!

Zivela proletarska solidarnost!

Pokrajinski izvrševalni odbor N. D. S. J. v Ljubljani.

† S. Pavle Pavlovič.

Iz Sofije prihaja vest, da je v zad-njih bojih bolgarskih delavcev in kme-tov proti fašistovskim bandam kontra-revolucionarne Cankove vlade padel junaška smrti s. Pavle Pavlovič.

S. Pavlovič je bil po poklicu usnjars-ki delavec, ki se je že v mladosti ude-leževal proletarskega pokreta. Sam si je pridobil obširno izobrazbo in je igral vodilno vlogo v strokovnem pokretu. Leta 1920. je bil izvoljen na komunistič- ni listi v ustavolovno skupščino. Po obznani je šel v inozemstvo, kjer je de-loval predvsem na strokovnem polju. Ko je v Bolgariji izbruhnil revolucio-

narni pokret delavcev in kmetov proti Cankovi vladi belega terora, je pohtel ha, da vstopi v proletarsko revolucio-narno armado. Kakor je deloval vedno za osvoboditev proletarijata, tako je tudi v odločilnem momentu žrtvoval osvobodilnemu boju proletarijata svoje življenje.

Spomin tega junaškega revolucio-narnega borca bo ostal nepozaben proletarijatu Jugoslavije, ki je izgubil v S. Pavloviču enega svojih najboljših so-drugov, ki je bil rdeči zastavi zvest — do smrti.

Kljub vsemu!

Rudarska slavka je končana, prega-njanja pa se nadaljuje s polno paro. Ne le po revirih, tudi v Ljubljani je cel aparat na nogah, kot v časih »Obzna-ne«. Prejšnji teden so se vršile skoro pri vseh funkcijarnih stranke in stro-kovnih organizacij hišne preiskave. V »Delavskem Domu« so prejšnji pone-deljek napravili cel pogon. 16 polici-istov je zaprlo zvečer vse dohode in zapisali so vse, ki so bili slučajno v domu navzoči.

V litjskih zaporih drže celo vrsto sodrugov na podlagi neutemeljenih sumnic. Ker so bili zapori prena-polnjeni so zapri dve sodružice samo-lastno v lemnico. Litjski sodruzi so v preloste, da se postopanje proti njim zavlači na vse mogoče načine, stopit v dvodneven gladovni štrajk.

V celjskih zaporih je še vse polno sodrugov.

Radiškovo je napravila generalni na-skok na delavski pokret. Ali gospodje se močno, če mislijo, da nas bodo s tem utraški. Dobra je taka skušnaja, ker pokaže se, kdo je moč. Kristolovci so že davno odpadli iz naših vrst bo-rovnega proletarijata, li so že v var-nem zavetju režimskih jast, borce bo pa nezgovorno preganjanje le še utrdi- lo v njihovem delu. Z hajneli se klič iz more utraški. Vedno večja beda de-lovstva, vedno bolj teror, nastaja dra-

ginja in vedno večje izkoriščanje — to so tisti agitatorji, ki vodijo proletarijat v boj. Gospodje, če hočete zatreti raz-redni boj — zatrite izkoriščanje, zatrite draginjo, zatrite parasite, ki se meste z delom proletarijata. Z eno besedo: odpravite sebe in svojo družbo!

Zgodovina ima svoje železne zakone. Kapitalizem sam je rodi in vedno množi svojega nasprotnika — proletari-ja. Vedno večje izkoriščanje sili vedno nove borce v bojne vrste proti kapitalizmu.

Kljub vsemu, mi ne klonemo. Čim večji bo pritisk, tem večji bo odpor. Čim huje bo preganjanje, tem vstraj-nejše naše delo.

Podvojite vsi svoje delo za »Glas Svobode«, podvojite svoje delo za Neodvisno delavsko stranko. Nabirajte novih članov za stranko in širite list, lo bo, sodruzi, naš odgovor na preganja-nja.

Buržuazija besni, ker jo je strah, ker vidi, da mora propasti. Mi pa greno naprej, ker naša je bodočnost.

Naj mečjejo kramne po nas, naj nas preganijo; mi greno naprej, ker naš boj je boj za pravico proti krivici.

Strahite se bolj svoje vrste!

Podvojite svoje delo!

Čel svet si more proletarijat priboriti, za zgubiti pa nima ničesar razen svojih okov.

Razpad Nemčije.

Nemška vlada je že ponovno poizkušala ustaviti katastrofalni padec nemške marke. Vedno brezuspešno — po kratkem oddihu je ta drvela s stopnicami sile nazvala in povlekla s sabo doberne dele zlatoga zlata. Zadnji poizkus pa je izvršila pred dobrim tednom in sicer s precejšnjim začim uspehom. Njeni intervenciji se je namreč posrečilo potisniti dolar z njegove tristo-milijunske višine tliko mark se je do bilo za en dolar in tretjino te svote — in to lekom enega dne. Vsaka vlada nam intervencija na borzi pa ima ekonomski smisel in izgleda za uspeh samo v onih slučajih, ako vodi započeta akcija k direktnemu ozdravljenju državnih finan. O takem ozdravljenju pa v tem momentu v Nemčiji ne more biti govora. To vlada hudi sama prav dobro ve — z ozdravljenjem marke sploh ne računa več, ker je pričela že akcijo, da ustvari po ruskem vzgledu novo plačilno sredstvo. Toda kakaj potem zaprti dnevno po deset milijonov zlatih mark in jih meče v nenastala žrela valutnih spekulacij? Vzrok ni gospodarski, nego eminentno političen. Notranje politična situacija se je približala popolni kaotični formi. Razburjenje, ki se je polislo prebivalstva radi neverjetnega porasta vseh cen (le so bile dobesedno vsako uro zvišane — doim se je spreminjala plačila delavstvu je vsaki leden in uradništvu celo samo vsakih štirinajst dni, ki je bilo na ta letalni način izmogočeno v taki meri, kol je ne pomni zgodovina in boju človeštva s kapitalom), to razburjenje se je širilo z bliskovito naglico ne samo med razredno zavajanimi borci, nego tudi v krogih povsem obubožanega »srednjega« stana. Da vsaj za trenutek dobi časa, da vsaj za hip uslovi nemire in plenitve, ki so pošlale že vsakodnevna potovanja — to je pravi vzrok državne intervencije na borzi. Ustavili padec marke vsaj loko časa, da zmore v miru likvidirati spor s Francosko radi Portana. In po likvidaciji se bo lažje našel kakšen izhod iz mučne situacije — mislilo nemški državnik, ki so pa pozabili, da se tudi oni narod, ki ga je na svetu najlažje vladati, po lakih izkušajah, katere je moral poplačati s svojim zdravjem in svojo duševno silo, mora polagoma spametovati. Brez ovsima pomenu vzdrževanje pasivnega odpora s strani nemške vlade bankrot državnih finan. Z državnim bankrotom pa ni združen bankrot privatnega gospodarstva. Zgled Nemčije je sijajen

protidokaz za one gospodarske teorelike, ki trdijo, da je samo cvetoča privatna industrija — povod blagostanja celokupne države. Nemška privatna kapitalistična podjetja so danes trčanoju v zlahi) bogala kol še nikoli. Profiti, ki so jih vlatnili v žep podjetniki radi mahinacij z delavstvom (katere so plačevali v ničvradni papirni valuh — a svoje produkte prodajali doma in v tujni le na podlagi zlate predvojne vrednosti) so nezasišano visoki. In sedaj je prišla še vlada, ki jim je naklonila v očni) podpor za vzdrževanje pasivnega odpora biljunske svote. Dnevno je porabila vlada po tri zlate marke na vsakega prebivalca v zasedenem ozemlju. Tega zlatega blagoslova pa ni bil deležen, kol bi moglo kdo misli, oni faktor, ki se je edini resno in zagrizeno boril proti invaziji francoskega militarizma in imperjalizma — to je delavstvo — ne — podpore so se razdeljevale med »obubožane trpines« veleindustrije, da so ti vzdržali v pasivnem odporu in niso že lakoj prvega dne, kol je sicer navada v teh krogih, postali zavezniki francoskega kapitela. Stinnes, Thyssen, Wolf in tovariši so takoj spoznali ugodno konjunkturo, ki jim jo je naklonil Berlin — in začela se je afera, kol je bolj umazane ne pozna, sicer v tej branši ne baš revna zgodovina. Mesto da bi dali ti koncerni svojemu delavstvu podpore, so zlati denar porabili v borzne spekulacije. Do nemških tržišč so kupili vse visokovalutane devize in na la način srmoglavili v prepad nemško marko. Državna uprava je razpala ves svoj zaklad, ki ji je še preostalo, v la nenasišna grla privatne »inicijative« in privatne »širokopolnostno«. Isla industrija, ki je runirala državo, pa je v svojem časopisu (98% vsega nemškega časopisa je v njenih rokah) započela brezšidno agitacijo za nadaljevanje pasivnega odpora — saj je pri svojem brezdelju zaslužila desetkrat toliko, kol pa za časa najbolj cvetočega obrata. Se več — med tem ko so izvlekli iz državne blagajne ves denar — so iskali in našli zveze s francoskim kapitalom. Skrivaj, kol tatovi so se združili v svojih interesnih sferah. In naj še pride sedaj kdo in govori o patriotizmu privatnega kapitala! Naj le še zaslepljeni verujejo v njegovo nacionalno vlogo! Delavstvo pa je stradalno in idealno vztrajalo pri pasivnem odporu. Ne zato, da podpre svojo buržoazijo — ne, za lake ekskvagancije je porušilo delavstvo prezvedno — ne-

go zato, ker smatra današnje militaristično Francijo za neverjetno nasproti. Roko v roki z nemškim proletariatom se je boril tudi francoski. Posebno onladina je bila na svojem mestu. Njena agitacija med vojaštvom ni mogla biti aktivnejša kol je bila. Stevilo dezerterjev v francoski vojski je zavzelo za francoske močnejše že opasne dimenzije (pripomniti je treba, da je francoski narod v svoji večini miloruben in da je bilo treba najbolj rafinirane propagande, da se je sploh odzval pozivu za časa svetovne vojne). Nemška vlada je brezpopojno kapitalizirala, ker je to ukazal nemški velekapital, ki je zavohal v kooperaciji s francoskim — zopet nov »daje« profita. Delavstvo pa ni pripravljeno tako »prezpopojno slopit« v novi jarem teh novoporočencev. Danes sloji pripravljeno, da vpsolavi samo oni družabni red, ki edini zmore rešiti človeštvo pred popolnim ruinom. Vsa severna Nemčija — osobito pa Sachsen in Thüringen je danes zrela za diktatoro proletariata. Zaliboga, da mora prii povod do popolnega gospodarskega poloma, predno se delavstvo zave svoje zgodovinske misije. Kol v Rusiji, bo moralo tudi v Nemčiji pričeti obnovo povsem od temeljev. Nobena nezgoda jim ne bo oslala radi zavožene državne uprave prihranjena. Idealizem jih bo pripeljal k zmagi. Idealizem in porljivovalnost, kol ga zmore edino zamčevani in leptani proletarijal.

Drugeče pa izgleda v južni Nemčiji. Južna Nemčija je bolj poljedelska v nasprotju s severno industrijsko Nemčijo. Ukinitve pasivnega odpora s strani nemške vlade se smatra v tem skrajno konzervativnem in monarhističnem delu Nemčije za najpripravniji moment vpsolavit fašistično diktatoro. Nasprotje med Bavarsko in Prusijo je bilo že od nekaj veliko. Danes je poslato nepremosljivo. Bavarska je poleg Ogrske v srednji Evropi center reakcije. »Domorodne organizacije« štejejo danes do dveh milijonov mladih, sfanatiziranih mož. In vsa la masa je vojaško disciplinirana — stoji pod vodstvom bivših oficirjev, ki so s prevratom izpuli svojo pozicijo in so zato pripravljivi žrtvovati vsak moment hudi življenje, da si jo pridobe zopet nazaj. Do kosi separatistična bavarska vlada jih protežira. »Republikanska« vojska je na njih strani. »Republikanska« policija je na njih strani. Vse samta o zlomem veku bivšega kraljevstva. »Zadnji pregled čel pred končnim nastopom« je začelom septembra nazval

oficijelni govornik parado, ki se je vršila v Nürnbergu pod pompoznim naslovom: Nemški dan v čast spominu bivše armade. Ludendorff, admiral Scheer, general Mprker, »Kromprker« Rupprecht — sami vodje bivše nemške vojske, so se udeležili tega dne in njum na čast je odveval stari Nürnberg v tridnevnem »hailanju« — njum na čast so defilirale nacionalistične čete Hitlerja — s svojimi rdečimi zastavami, v katerih sredini se šopiri na belem polju znani »Hackenkreuz« — danes simbol reakcije.

V Nemčiji je proglašeno izredno stanje. Za diktatoro Bavarske pa so postavili von Kahra. To se pravi — postavil volka v stajo ovac. Von Kahr je izrazil prislisli bodočega bavarskega kralja Rupprechta — svojega separatističnega mišljenja ni nikoli skrivaj, svoje reakcionarnosti hudi ne. Prepovedal je lakoj na Bavarskem proletarsko slotnije — la edini profitež profi nacionalistični propagandi monarhistov. Odstavil je socialistične župane in na njih mesto imenoval svoje kreature. Predpriprave za odcepilav od Nemčije — in za proklamiranje bavarske kraljevine so končane. Danes se igra že z odprtimi kartami. Bavarska reakcija je na pohodu in svetovni proletarijal je aviziran, da se je ubrani. Obmejni državi Sachsen in Thüringen postavljave svoje proletarske slotnije, da zavrnejo fašizem ako bo hotel razlegniti svoj leren hudi do Berlina. Fašisti razpolagajo z ogromnimi denarnimi sredstvi — so oboroženi od glave do pet — delavske slotnije so slabo preskrbljene z orožjem — toda prežele so prepričanja, da je lo končni in zadnji atentat nanje, ki jih bi vrgei, ako uspe, v nedogledno suženjstvo — in lo prepričanje jim bo dalo moč, da vztrajajo v tem zadržem. Na njih strani so danes simpatije vsega naprednega človeštva. Proletarijal vseh dežel bo spremljal njih boji kol svojega — zabranil bo prevoz orožja fašističnim armadam — in drhte pričakoval, da bo stopila svetovna revolucija v novo fazo — svoji sigurni zmagi zopet za korak nasproti.

M-i-r.

Sestanek ljubljanskih zaupnikov N. D. S. J. je vsako sredo ob pol 8. uri zvečer v »Delavskem domu.«

Zbirajte za fiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

Zgodovina boljševiszma.

Revolucionarna izveljva ruske komunistne stranke so tako velika, razpovrstna in praktično važna, da so za čeli mednarodna komunistična pokret od nepredelane važnosti. Ruska komunistična stranka ni le prva stranka trete komunistične internacionalne, njena zgodovina, njene zmagi in njena potovanja so bili in bodo še dolgo vsi, iz katerega bo trgal pouk ne le ruski, temveč tudi proletarijal celega sveta v vseh treh svetih in praktičnih sferah razrednega boja. To se da razlagati v glavnem zato, ker je ruska komunistična stranka v svojem razvoju šla skozi tri zgodovinska obdobja ali ona se je razvila pred rusko meščansko revolucijo, I. i. ona je nastala in delovala v še naprej federativni družbi; II. kol vodilna in samostojna organizacija in partizonsko-revolucionarna razreda, je korakala ona na čelo revolucionarnih sil, ki so korakale proti državi, ki je imela obliko kraljevstva, I. i. ona je bila najkvalitetnejši faktor meščanske revolucije; c) potem ko je pomagala meščanski revoluciji izvesti konsekvence do konca, je povzročila zaslavo nepoprednega boja proti kapitalizmu, pričrila si je (1917) iz rok veleposrednikov in kapitalistov vso oblast ter se tako spreminila v vladajočo stranko, ki gradi proletarsko državo. Tako je zgodovina ruske komunistične stranke zgodovina stranke, ki stoji danes na čelu največje evropske države.

Proletarska stranka v Rusiji obstoja — če računamo njen obstoj od prvega kongresa v letu 1898 — 25 let; če pa računamo njene prve začetke (v drugi polovici sedemdesetih let, več nego 45 let) v tem času je se stranka nazivala Socialdemokratska Delavska Stranka. V daljnem razvoju se je začela imenovati Socialdemokratsko Bolševičska Stranka, pozneje enostavno »bolševizem« ali Bolševičska Stranka. Do februarja revolucije, I. 1917, je ostala vedno pri tem imenu; končno je pa, po oktoberski revoluciji, v maju 1918 bilo sklenjeno na 7. strankinem kongresu imena Ruska Komunistična Stranka Bolševiki. Ime »Komunistična Stranka« je boljše in točnejše nego »Socialdemokratska Stranka« ali pa kakor »Bolševiki«, »Bolševičska Stranka«, ker lo ime boljše označuje njeno, značilno revolucionarno proletarsko stranke, men končni cilj komizem, potom diktature proletariata. Karel Marks in Friderik Engels sta se imenovala komunisti in tudi njihov manifest (I. 1848) je se imenoval »komunistični manifest«. Razen tega, se po svetovni vojni razumeva pod imenom »socialdemokratska« hila stranka, ki podpira vladno kapitalizma v Evropi. Čeprav njide ne more spraviti iz sveta delavska, da se je delavska stranka v Rusiji dolgo časa imenovala socialdemokratska, a pozneje se je spet imenovala bolševičska, in šele leta 1918, po oktoberski revoluciji, se je nazvala za Komunistično Stranko, je spreminila lehi imen v zvezi z raznim razdobji stranke same, ki je morala delovati v različnih zgodovinskih obdobjih, ki so določevala njihove naloge stranke. V času svojega obstoja je prešla stranka določeno skozi vsa obdobja do meščanske revolucije, I. i. do prvih let dvajsetega stoletja, potem dobo meščanske revolucije (1905-06 in 1917), na koncu dobo začelna in prvih zmag proletarske revolucije, to je od marca 1917 do oktobra 1917.

Prva hema poskusili osnati zgodovino Komunistične Stranke same, namamo malo ogledih splošne razmere, pod katerimi se

je razvil delavski pokret v Rusiji in struje, proti katerim se je moral boriti.

V zapadni Evropi ni bilo v času meščanskih revolucij (1789-1871) raznih proletarskih organizacij. Te so se ustale-ovale šele v slededem obdobju, v času takozvanega »mrunega razvoja kapitalističnih odnosov«. V Rusiji pa je nastala, nasprotno, revolucionarna proletarska (komunistična) stranka pred obdobjem meščanske revolucije in je kakor popolnoma čista strankarska organizacija delovala v času, v katerem je bilo še polno ostankov iz predkapitalistične dobe, I. i. iz dobe feudalizma in hlaštinstva. Treba pa je poudariti, da so bile poleg teh ostankov predkapitalistične dobe, ki so dokazovali gospodarsko zastoplost države, tudi snajvisje oblike razviloga kapitalizma in da je bilo znatno številno delavstvo, ki je bilo osredotočeno v velikih podjetjih. Ruska buržoazija je bila odvsna tako od hura kapitala, kakor od avtokratsko-fevdalne vlade, in to je bil glavni vzrok njene socialne in gospodarske slabosti ter njene politične brezpomembnosti. Mnogo milijonov poljedelcev je živelo pod hlaštiskim jarmom veleposrednikov. Zato je morala proletarska stranka, pod priškom terotia v napad fevdalnim državo, v sredini izbraha močnega revolucionarnega pokreta, v činar prvih vrstah sloji delavski razred, delovali in izdelovali svojo takhiko. Ruska komunistična stranka je bila torej prišljena, kakor avtoritativno delavskega razreda, ki je delovala v dobi razvoja meščanske revolucije, borili se istočasno proti avtokratsko-fevdalni državi in proti meščanski liberalizmu. V delavskerski pokretu samem so se morale napredne skupine proletarskih množic boriti proti uplov na eni strani socialno revolucionarne stranke, ki se je oslanjala na male posestnike, na drugi strani pa proti uplovom menševikov, ki so bili malomeščanska stranka.

Desetletja je zdrževala proletarska avtoritativna težbe hene proti carizmem in absolutizmu, la je bil njihuk sovražnik delavska

Delavci niso lakoj razumeli, da za njihovo osvobodjenje izpod jarma kapitala potrebno, da najprvo odvrgnejo jarem carizma, ki se je predvsam opiral na veleposredniške plenitve, a ravno tako niso razumeli, da potrebujemo za uspešno izvajanje razrednega boja samostojno politično organizacijo, svojo stranko. Tako politično organizacijo, I. i. stranko, morali so snovati delavci v napol fevdalnim avtokratskim državi, ki je brezobzirno zahrlava vsak lak poskus in ki je zato silila delavce, da so se posluževali nezakonitih sredstev, dočim so spet v drugih momentih nastopali v javnih akcijah, ali so na različne načine združevali javne in ilegalne načine delovanja in organizacije. V tej borbi delavce proti carizmemu in aristokratskemu režimu samodržstva so bili zainteresirani tudi najmočnejši kapitalisti, fabrikante, — li so mislili s pomočjo delavskega omelji avtokratsko caristično oblast na korist kapitalizma. Avtokratski pohlepa režim naj je prišel prav za zalrane stavk in »punitov« po lovarnih; sicer je pa čeli sistem carizma ovalar razvoj kapitalizma in razmer kapitalistične produkcije. Zato se je razvil v vrstah lovarnarjev, trgovcev in sploh kapitalistov, liberalni pokret, čegar karistični cilj je bila ustava, I. i. omeljeje caristično oblast potom parlamenta (dumel). Meščanski liberalizem ni imel nobenih protu temu, da bi delavci molo zrahlali rebra avtokratsko-fevdalni državi; gledal je na pa lo, da se ne zruši popolnoma carski režim in da se ne str hibitena kapitalistom po meših in vaseh. Tako se vleče tudi boj proletarske avtoritativne proti meščanskemu liberalizmu kakor rdeča ni skozi celo desetletje, od prve ruske revolucije (v letih 1905-1907) do druge (februarke) revolucije v letu 1917. Ta boji je zahleval od konca popolnoma jasno razumevanje tako končnih ciljev, kakor njihobih nalog, veliko revolucionarno vstrajnost in veliko prožnost. V teh bojih je stranka postala močna in je vzgojila široke množice. (Dolge prihodnje.)

* Kmalu se bo slavila šestletnica obstoja ruske proletarske oktoberske revolucije. Ob tej priliki prišamo iz mojske številke Zbiranje za fisko Evropa in ovis zgodovine ruske komunistične stranke, vobdelave v oktoberski revoluciji.

Predlog resolucije o narodnostnem vprašanju.

Referent s. Gjuro Cvijić.

(Nadaljevanje.)

IV.

V smislu teh osnovnih interesov zgodovinskega programa se bori N. D. S. J. proti vsakemu nasilnemu ujedinjenju narodov v eno državo. Ona zamejuje tudi nasilno ujedinjenje hrvatskega in slovenskega naroda s srbskim, posebno pa še zato ker neposredna zgodovinska skušnja uči, da se z nasilnim ujedinjevanjem doseže ravno nasprotno rezultate.

Kakor edini način za reševanje narodnostnega vprašanja smatra N. D. S. J. pravo samoodločbo narodov. N. D. S. J. priznava vsakemu narodu pravico na suverenost v določevanju svojih smeri, ker tudi pravo na svobodno odcepitve in ustanovitve svoje posebne države, oziroma priključenje k svoji narodni državi. To priznanje prava suverenosti neodvisnosti in pravice odcepitve za vse narode je posledica posledica borbe proti vsakemu narodnostnemu zatiranju, dočim bi odkrivanje teh pravic pomenilo le uslužnost politiki vladajoče srbske buržoazije.

Konkretno pomeni priznanje samoodločbe do odcepitve odločno in odseledno borbo proti reakciji in za take politične svobode, ki bodo omogočile popolno samoodločbo narodnih množic potom plebičstva. Priznanje pravice na odcepitve nima zato nič skupnega s lakozvano amputacijo, nasprotno to priznanje pomeni boj za take politične svobode, ki bodo onemogočile nasilno reševanje vprašanja o odcepitvi po vladajoči buržoaziji.

V.

S tem, da priznava N. D. S. J. narodno pravico do cepitve, pa ne trdi, da je ta odcepitev tudi vedno korisna in potrebna. Vprašanje potrebnosti ali nepotrebnosti od cepitve mora stranka reševati v vsakem konkretnem slučaju posebej iz vidika interesa napredka in razrednega boja proletarijata.

Zato priznanje prava na odcepitve po N. D. S. J. ne zaključuje njevo agitacijo proti odcepitvi. Nasprotno pomeni ravno zaničanje prava odcepitve na eni strani in jočenje vladajoče buržoazije, na drugi strani pa separatizma, ki je posledica narodnostnega zatiranja. Odcepitve je potrebna je le, kadar narodno zatiranje onemogočuje razvoj zatiranega naroda in svobodno razredni boj proletarijata. Nasprotno pa bo, čim večja bo svoboda samoodločbe, tem slabši separatizem, ker se bodo v večini slučajev, posebno pa pri Hrvatih in Slovencih pojavile težko odcepitve, kakor v sled narodnostne prepletenosti tako tudi v sled zemljepisnih in gospodarskih zvez ter v sled potrebe večjega gospodarskega področja za razvoj narodnega gospodarstva.

VI.

V kolikor posamezni zatirani narodi kakor danes Hrvati in Slovenci teže za samoodločbo v državnih mejah, za slobo N. D. S. J. za vsaki narod v državi pravico, da suvereno polno izraza svobodne ljudske volje določi svojo narodno teritorij, brez ozira na zgodovinske postojavnost meje. Ravno tako za slobo N. D. S. J. načelo, da ima vsaki narod pravico določiti svoje razmerje do države celine prostovoljno in svobodno na temelju popolne narodne enakopravnosti.

Sklepec na tem osnovnem postojavnosti, se bo N. D. S. J. borila za to da se popolno take svobodne samoodločbe vsakega poednega naroda usilvari njihova federativna državna skupnost po njihovi lastni volji, ker je to najbolj primerna oblika za gospodarski in kulturni razvoj tako celine, kakor posameznih delov. Pri tem se bo borila N. D. S. J. za najpopolnejšo lokalno samopravo v tej državni obliki.

Cepitve se tako izpešne pravice samoodločbe narodov ne more doseči samo z revizijo reakcionarne centralistične ustave, se bo vendar borila N. D. S. J. zavoljo tega, da pridemo do demokratičnega sistema, za revizijo ustave ter za ustavo, ki bo omogočila dosledno izvedbo samoodločbe narodov.

VII.

Ker pod kapitalističnim režimom v Jugoslaviji ni mogoče doseči popolnega prava samoodločbe, ampak je mogoče le narodna nasprotna ublažiti do gotove meje s sporazumom med vladajočo srbsko buržoazijo ter njeno monarhijo in med ostalimi narodnostnimi buržoazijami, povdaria N. D. S. J., da tak sporazum narodnostnih buržoazij ne pomeni dosega prava samoodločbe, le največ nasprotno pomeni le odstopanje od nje in uslanovitve enolne fronte vseh buržoazij proti delavnemu ljudstvu vseh narodov. Tak ponovni sporazum buržoazij ne more rešiti narodnega vprašanja, ker bo buržoazija vseh treh narodov zavoljo svojih nasprotnosti s kapitalističnimi interesi svojih ustvarjala nova narodnostna nasprotnost.

VIII.

Narodnostna nasprotnja je mogoče odstraniti le s tem, da se odstranijo od oblasti razredi, ki so njihovi nosilci. Narodnostna nasprotnost so neizbegljiva dokler vlada buržoazija in dokler so kmetje in srednji stanovci še pod uplivom podedovanih in usiljenih in narodnostnih predsodkov v zvezi z buržoazijo. Zato se bo N. D. S. J. borila sama, ter je pripravljena boriti se skupno z vsakim naprednim in republikanskim pokretom kmetov in srednjih stanov za stvaritev vlade delavcev in kmetov na teritoriju vsakega poednega naroda v Jugoslaviji. Delavsko-kmečke vlade bodo lahko rešile narodnostna vprašanja v Jugoslaviji in bodo postavile tako temelje za balkansko-podonavsko federacijo delavsko-kmečkih republik.

IX.

Priznanje prava samoodločbe narodom brez boja za dosego le samoodločbe bi bila hinavščina. N. D. S. J. se zato tudi razlikuje v narodnostnem vprašanju od jugoslovanskih social-patrijotov, ki podpirajo hegemonijo srbske buržoazije. Kakor internacionalna stranka podpira N. D. S. J. borbo za samoodločbo narodov proti narodnostnemu zatiranju, pri tem podpira N. D. S. J. predvsem kmečke pokrete zatiranih narodov ter jih skuša odcepiti od pogubnega vpliva buržoazije da jih osvobodi okov starokopitne zgodovinske ideologije in pacifičnih iluzij ter da usvari na ta način enolno fronto delavcev in kmetov in združi boj za narodno osvobodjenje in za socialno osvobodjenje in za delavsko-kmečko vlado.

Pri podpiranju boja proti narodnostnemu zatiranju bo pa N. D. S. J. vedno ohranila svojo popolno samostojnost ter bo vedno povdaria svoje načelo stališče ter zastopala posebne interese delavskega razreda in celega izkoriščanega delavnega ljudstva.

Naloga N. D. S. J. je, izvesti popolno enolnost celokupnega delavnega ljudstva, tako vladajočega kakor zatiranih narodov. Posebno pa ima N. D. S. J. nalogo, da v Srbiji povdaria, kako nobelen narod, ki zatira druge narode, ne more biti svobodni ter da brezobzirno razkrinka parolo centralizma srbske hegemonistične buržoazije. Med zatiranimi narodi pa mora N. D. S. J. vedno povdaria razredni zmogljivost pravo samoodločbe, federacije in avtonomije v ustih opozicijske buržoazije, ki pod temi parolami razumeva le monopoli za izkoriščanje delavnega ljudstva lastnega naroda. N. D. S. J. bo tudi brezobzirno razkrinjala večno kobiljebno buržoaznih strank med bojem proti vladajoči buržoaziji (zavoljo nasprotnosti si kapitalističnih interesov) ter med pogajanj z vladajočo buržoazijo (zavoljo razdelitve plena). Ravno tako bo N. D. S. J. vedno pognala jasno mejo proti hrvatskemu, slovenskemu ali kateremu si že bodi social-patrijotizmu.

X.

Interesi enolnega boja delavskega razreda zahtevajo ujedinjenje delavcev

vseh narodov Jugoslavije v enolne delavske strokovne organizacije. Samo enolnost delavskih organizacij ter enolna Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije omogočujejo delavskemu razredu uspešen boj in mu zagotavljajo

zmago nad današnjim družabnim redom, brez katere je nemogoče tudi končno uničenje narodnostnega zatiranja in nezakonski.

(Konec.)

Ženski vestnik.

Feministična alijansa in mi.

23. septembra so zastopnice večine ženskih društev v Jugoslaviji ustanovile poseben odbor za boj za ženske pravice.

Po daljši, resni debati (če izvzamemo bizantinski pozdravni govor predstavnice narodnih dam in skrajno neumestni, skoro komičen nastop zastopnice katoliškega žensval je bil skoro soglasno sprejel ta program:

A) Namen, naloge cilji.

I.

1. Jugoslovanska feministična alijansa v državi SHS zahteva splošno in enako volilno pravico za žene za vse zakonodavne in avtonomne zastope pod enakimi pogoji kakor jo imajo moški državljani kraljevine SHS.

2. J. F. S. smatra volilno pravico za žene le kot sredstvo za popolno osvoboditev žene.

II.

3. J. F. S. ugotavlja, da je žena v vsakem oziru enakopravna z moškimi. Iz tega dejstva sledi, da mora biti ženi enakopravnost v javnem in privatnem življenju.

4. D. se pripravi ženi polk enakopravnosti z možem, zahteva J. F. S. poleg v. pr. da se unesejo v novi državljanski (građanski) zakonik sledeče najnujnejše določbe:

a) poklic žene kot matere in gospodinjice je izjema kot produktiven poklic. V sled tega je treba ženo za ta poklic usposobiti s posebno izobrazbo in dati ženi, gospodinjici vpliv na gospodarsko politiko;

b) ekonomska neodvisnost poročenec žene; c) prizna se oblast staršev nad otroci, t. j. očetova in materina;

d) zaštita družinskega življenja s tem, da se z zakonom zagotovi obstoj matere in otroka;

e) iztrežemba dednega prava v izenačenju sprotov kakor moške in ženske dece.

5. Da se zaščiti ženna sila za one fizične in duševne naloge, katere more izvrševati le ona, zahteva J. F. S.:

a) splošno zavarovanje mater; b) zaštita ženske moči z obzirom na njen prirodni poklic;

c) enake plače za enako delo; d) ženske obrtne nadzornice.

6. Da se omogoči pravilni razvoj žennih duševnih zmogljivosti, zahteva J. F. S.:

a) urediti šolstva za deklice in dečke na ta način, da imajo možnost gojiti in pogolbiti svoje posebne zmogljivosti in da se jim odpre pot za njihove specialne poklice;

b) popolna svoboda za napredovanje žene v poklicu, ki ga izvršuje;

7. Na podlagi strogo znanstvenih raziskovanj in iz teh pridobljenih sklepov v vrednotah produktivnega dela žene za družbo in državo zahteva J. F. S., da se da ženam, tako, da se udeležujejo zlasti na vodilnih mestih prosvetnega in socialno-političnega resora J. F. S. povdaria izrecno, da se morajo žene udeleževati v ta tem delu, ki ga izvrše v sled svojih specifičnih zmogljivosti boljše kakor moški.

III.

8. Za povdario splošnega napredka življenja našega naroda zahteva J. F. S.:

a) sistematično izvedeno državno zaštito dece in mladine s sodelovanjem privatnih organizacij;

b) propagando za higijenski način življenja;

c) najprejstvi boj alkoholizmu;

d) najprejstvi boj korupciji;

e) uveljavljenje enakih moralnih principov za moža in ženo;

f) zatiranje prostitucije;

g) omogočene in zaštita brala;

h) popolno izenačenje nezakonske dece z zakonsko dečo v vseh ozirih. J. F. S. postotara, da ne gre njegovo gibanje za tem, da priboji ženi nemoziemno stališče v družbi in državi, temveč za tem, da omogoči ženi udeleževanje v javnem življenju na način, ki najboljše odgovarja njenim sposobnostim in ki prinese celokupnemu narodu največ koristi. Svoje gibanje proklamira kot izrecno kulturno gibanje.

B) Sredstva.

Svoj program hoče doseči alijansa s sledečimi sredstvi:

1. izdavanju brošur, letakov in dnevnika o ženskem vprašanju, o važnosti volilne pravice za ženo itd.;

2. z javnimi manifestacijami za volilno pravico;

3. z anketami o socialnem in gospodarskem položaju delovne žene tročne in duševne proletariata;

4. zbiranje stališnega materiala o zaposlitvi dece do 14 let, o zaposlitvi žene v pridobitnih poklicih in izkoriščevanje zbrane materiala;

5. predlogi k novim zakonom;

6. priprembe za obstoječih zakonov;

7. zve medsebojne zveze s feminističnimi druženji v tujni.

Opazili smo, da niso bile vabljene Nemke, Madžarke, Bolgarke itd. Drugič se lo mora zgoditi.

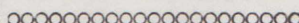
Zborovanje je pisмено pozdravilo tudi voditeljica osrednjega lojnisha žena Neody. Del. Str. Jugoslavije so dr. Desanka Cvetkovičeva, ki je bila izvoljena tudi za podpredsednico odbora alijanse.

Potrebno pa je, da iz našega načelnega, marksističnega stališča damo par opomb k programu le alijanse.

Najprvo že konstatacija, da bo ta ženski pokret izrecno kulturno gibanje je popolnoma napačna. Žensko vprašanje sploh ni posebno vprašanje, ampak je le del socialnega vprašanja in kot tako je predvsem gospodarsko in (kakor vsako gospodarsko vprašanje) eminenito politično vprašanje. Kakor je današnje gospodarsko suženjstvo ročnega in duševnega proletarijata le posledica današnje kapitalistične družbene uredbe, tako je tudi današnji ženski položaj žene le posledica kapitalistične družbe. Kakor bo ročni in duševni proletarijat osvobojen šele takrat, ko bo naneslo današnje kapitalistične, razredne družbe slopla nova, socialistična družbena uredba, v kateri ne bo ne razredov in ne izkoriščanja; tako je predpogoj za popolno osvobodjenje žene — padec kapitalistične družbe.

In boj za ta cilj, ki bo šele prinesel popolno osvobodjenje vseh žilcev današnjega kapitalističnega družabnega reda, se mora vršiti na političnem, strokovnem, zadržnem in kulturnem polju. Boj za osvobodjenje žene je del razrednega boja. Volilna pravica, zaštita zakonodaja, anketa itd. To so le pripomočki v tem boju.

(Dalje prihodnjije.)

Mimogrede.

Socialistični kongres v Beogradu.

21. do 23. septembra se je vršil kongres SPJ v Beogradu. Že v zadnji številki smo prinesli pismo, ki ga je glavni odbor naše stranke poslal temu kongresu, da bi se sformirala enolna fronta v boju proti današnji kapitalistični reakciji. Kongres je za poziv na predlog advokata Topalovića odbil z večino glasov, za enolno fronto se je zavzel Luka Pavičević in je za njegov predlog, da se stvori enolna bojna fronta glasovalo 13 delegatov. S tem, da je večina našega volja odbila, je pokazala, da rajše podpira buržoazijo, kakor pa vodi res razredni boj. SPJ je sprejela tudi predlog, da vstopi v Hamburško internacionalno, katere odbornik je gospod Kasazov, minister lajštovske vlade Cankove v Bolgariji. Vsak pošče pač sebi primerne družbe, in g. Kasazov je za Korune in Topalovića edina enakopravna družčina.

Kongres je tudi v narodnostnem vprašanju govoril in odklonil vsako federalivno razdelitev države ter se s tem odločno postavil na centralistično stališče srbskega šovinizma.

Sicer ni bilo nič važnejšega, razen da binot ni bil sprejel v novo stranko.

Nova SPJ je nova po stališu ali po duhu je pa oslala — lista stara social-patriotih Kasazovskega in Noskejevca kalibra.

Dostojen boj social-patrijotov — ali preganjana nedolžnost.

»Zarja« s »Socialist« se trudilo, da bi opravičila sklep SPJ, da odklonja enolno fronto v boju za — jstovnejše delavske zahteve, pred delavstvom. Zato pišeta, da ni enolna fronta mogoča, ker blatimo »po naročilu iz Moskve« (kaj bi pač Goltmajerjev »Socialist« drugemu mogel napisati) in obrekljemo »samostojno mislečo zaupnico« (pa ja, da ni s tem mišljen Goltmajer sam!).

Odgovorni urednik tega istega »Socijalista« pa je pred kratkim na strokovnem shodu v Guštanjah govoril, »da sliši Glas Svobode«, »Proletarska Mladina« in »Strokovna Borba« na gnoj ter da so vsi, ki hodijo v »Delavski dom« na Turjaškem trgu barabe, in jaloti«. Če priložimo vsebino tega vedečastnega socijalistično-načelnega govora gospoda odgovornega urednika »hudi« - »socijalista« - je to seveda obrekovanje in blatenje.

Sodbo o dostojnosti pa naj si delavstvo naredi samo.

Se bolj dostojno je pa cikanje »hudi« - »Socijalista« na policijo, ko piše: »Kongres (SPJ) se je jasno opredelil tudi proti takozvani neodvisni ali komunistični stranki, s katero noče imeti nikakršnega stika, dokler se ne postavi na stališče demokracije in ne pretrga vezi, ki jo onemogočujeta svobodno gibanje, prilagoditev potrebam in prilikam v državi«.

S takimi socijalističnimi metodami dostojnosti skušajo opravičiti gospodje okoli »hudi« - »Socijalista« svoj korak, s katerim so odklonili enofrono fronto proti fašizmu, za osemurni delavnik itd.

Seveda tega gospodje nečesto priznajo, da se zato nečesto borili proti reakciji, ker bi hudi dan, ko bi padel zakon o zaščiti države, bilo tudi konec njihovega vpliva še pri hudi peščici delavstva, ki ga imajo pod svojim vplivom danes, ko živi naš pokrel pod najhujšim terorjem.

Atentator Rajič.

Pred kratkim je bila v Beogradu razprava proti Rajiču, ki je poskusil atentat na Pašića. Pred sodiščem je izjavil, da je bil njegov atentat protest proti politiki Pašića, ki je odklonil radikalno-demokratsko koalicijo in ki nastopa preveč mlo proti separatizmom in drugim profidržavnim elementom. Atentator je izjavil, da je prisliš Pribičeviće politike silne roke.

Leta 1921. so po atentalu Slejčiča obsodili vse člane izvrševalnega odbora komunistične stranke Jugoslavije, češ, da s svojo agitacijo duševni očeti atentata. Ali bodo sedaj obsodili tudi G. Pribičevića, ki ravno toliko duševni oče Rančevića atentata, kakor pa Filipović Stepančevića?

Pribičević pa ni proletarski zastopnik in se mu zato ne bo zgodilo nič, čeprav še dosedaj ni ložil Pribičiča, ki mu je očital zveze z gotovimi atentati.

To pišemo le radi zgleja, kako se pri nas postopa na dvojen način. Ker kakor bi bil znak terora, če bi postopali proti Pribičeviću zavoju Rančevića izjave, je bil še v veliko večji meri samopašen in terorističen nastop G. Pribičevića proti komunističnim poslanecem leta 1921.

Ja, v meščanski družbi pač velja dvojna moralta, ena za buržoazijo - druga za proletarijat.

Dopisi.

ZAGORJE. Delavstvo Zagorja in okolice Ker so razni odzгани delavski voditelji, ki so sprevedeli, da jih delavstvo neče posaditi na nobene »stolčke«, začeli snovati lu radikalno stranko, da bi tako dosegli vendar kako korist, smatramo za potrebno, da opozorimo delavce na ta dejstva:

Radikali, ki imajo danes vso oblast v državi v svojih rokah, so vso to oblast vporabili za to, da udusijo pokret lažnih rudarjev.

Se nikoli se ni proti delavstvu uporabljal tak teror, kakor sedaj, ko vladajo radikali.

Radikali so trbovelski družbi dovolili 5% zvišanje cen premoga, tisti radikali, ki se delajo sedaj vam prijazni.

Trbovelski radikali so v odločilnem momentu padli rudarjem v hrbet s tem da so trosili lažne vesti, da so zastopniki vseh organizacij sklenili, da se gre na določ. S temi lažmi, so napravili zmešnjavo med delavstvom tem lažje, ker so oblast radikalne vlade prej zaoprtje vse delavske zaupnike.

Kar se pa tiče Tineta Mlakarja, nje-ga že tak vsi poznate kol moža, ki hoče kako udobno korito. Ker je videl, da je med delavstvom izgrtel, ker so se delavci spoznali, se je vrgel sedaj v naročje trbovelski družbi in radikalni stranki. Med slavo je pridno hodil na

delo in opravljal posle Štrajkbreherja, zato je sedaj tudi zrel za radikalijo.

Živelj zavedni rudarji!

Dol s štrajkbreherji in koristolovci Več zagorskih knapov.

MARIBOR. Polomija socijalpatrijotov na shodu v Mariboru. Ze cel prošli leden so oznanjali velikanski rdeči plakati, nalepljeni na vseh oglih našega mesta, da se vrši 23. septembra ob pol 10. uri dop. v Gölzovi dvorani shod dičnih policaj-socijalstov (varstvena znanika Korun-Eržen). Na tem shodu so socijalpatrijote jasno pokazali svojo denuncijanstvo, kakor bodele slišali pozneje. — Med malim številom poslušalcev in radovednežev smo opazili tudi skoraj da večino naših sodrugov. Nekateri so zahtevali, da se izvrši izvolitev predsednika shoda. Ali socijalpatrijote, sedeč na odru kakor pri zeleni mizi, z okroglimi obrazi, kakih 15 po številu, so se poslužili čisto buržujskega načina pri odvritvi njihovega shoda, ter niso reagirali na predloge udeležnikov shoda. Ne čudimo se sicer temu, ker buržujski hlapci delajo pač vsi na en način. Pokazali pa so s tem, da jim ni za demokracijo v delavskih vrstah. Poslušajoče so ravno istih sredstev kakor njih bivši sodrug Mussolini v Italiji, čeprav so nashodu bombardirali z besedami proti fašizmu. »Evviva la libertà!« Samo to dejstvo, da se ni izvolilo predsedstvo, kakor je bilo predlagano od udeležencev, je napravilo zelo mučen utis na navzoče. — Nalo je general socijalist Ozmeč otvoril srčno shod ter po kratkih besedah podal referat »Auch-socijalist« Erzeno, kateri je poročal zelo klaverno o zunanjem političnem položaju. Opazili smo, da se je Bolgarje posebno ogibal in sploh ni nič omenil o tem. Razumemo vas, vi, gospodje ludi-socijalisti. Kaj ne, vršijo se tam boji delavcev in kmetov proti fašistovski vladi, v kateri sedi Erzenov, Uralnikov, Svelkov sodrug njihovega kalibra od II. internacionale minister Kaszov. Erzen je srčno končal svoj govor, katerega se je učil že dva ledna. Nalo se je dvignil novi rešitelj železničarskega pokreta Lajuh ter klobasal ravno isto, kakor njegov predgovornik, prmečal je k tej mešanici še to, da je edino socijalistična stranka tista, ki vzdržuje mir med delavci in kapitalisti. V tem je govoril resnico in mu je bilo zbrano delavstvo prav hvaležno, da jim je odprl sam nehole oči.

Ceh in podžupan Druzović sta govorila o socialnem stališču delavstva v Jugoslaviji. Med mariborskimi delavci že dovolj znani Ceh, kateri je vse ustalo, ki so obstojale, potom svoje srečne faklike zavozi tako nesrečno do današnjega stanja, da delavstvo trumoma zapušča njih strokovne organizacije. To, na duhu ubogo človeče je bilo toliko predržno, da je govorilo o potrebi ednosti med ženskim proletarijatom ter s tem hotelo deloma popraviti pogreško, katero je pred kratkim napravil nad delavkami tekstilne industrije Doktor i drug, rekoč pri zadnji slavki »Die Hungsweiber sollen noch mehr ausgebeutet werden«. Lepa reč od Vas, gospod ludi-socijalist, da se upate sedeli v ložištvu strokovnih organizacij. Delavstvo v Mariboru Vas pozna in ne bo dolgo pa bodele razkrinkani popolnoma. Podžupan Druzović je poročal slovensko, narekalo mu je pa srce po revolucionarni fakliki, rekoč, da je slavlka zadnje sredstvo v borbi za svoj odstavek proletarijata. S tem klavernim oslavlkom je tudi on zapečatil svoj marksistični socijalizem in delavstvo Maribora se bo znalo ravnati pri prihodnjih volitvah in občinski svet, kakšne zastopnike, da bo poslalo reševaj v občno delavska vprašanja. O drugih govornikov ala Klančnik, sploh ni vredno omenjati, ker kakor je razvidno iz vseh omenjenih referentov, ni niti eden poročal stvarno. Edino sodrug Ošlag, kateri je poročal o nohranjem političnem položaju, je govoril iz srca in stvarno, nakar se je po končanem referatu lahko odstranil, da je izgledalo, kakor da bi se sromoval svojih drugov, kar mu ludi verjamemo. Ni prostora za njega med temi izdajalci, prihranil si je s tem, da ni videl situacijo, kateri je velik mudež policaj-socijalstov koncem shoda. Sedaj pa poslušajte in glejte!

Ze lekrom shoda se je pojavil tudi s. Razborsček pismeno pri predsedniku shoda za govornika k dnevnemu redu, nakar mu je isli odgovoriti, da pride po izčrpanem dnevnem redu do besede. Ali tukaj so se očividno hoteli izogniti govornika, ki ne pripada njihovi struji. Predno je bil že izčrpan so socijalpatrijote poskrbeli za druge govornike. Na koncu shodu je prihitel vsem dobro znani občinski odbornik Bahun ali »der ewige Redner« ter začel na dolgo in široko razlagati njihovo zavoženo občinsko politiko. Kakor je že navedeno, bi imel govoriti prijavljeni sodrug po izčrpanem dnevnem redu, ker se pa to ni zgodilo, je predvideni govornik opozoril navzoče hlapce današnjega čužna, da ga hočejo očividno odrezati od besede, lo je pa bilo tem gospodom koritarjem okrog Volksstimme preveč, vzdignili so vihar, kolikor ga je bilo pač mogoče pri njihovem malem številu, kajli večina je bila naših članov, veliko se jih je pa lekrom shoda odstranilo, ker niso hoteli dalje poslušati teh demagogov. Našega sodruga so hoteli s silo odstraniti iz odra, kar se jim pa ni posrečilo, ker so priskočili naši člani ter lo zabranili. Gospod Eržen, videti naše sodruge, se je skril za podžupana, misleč lu me ne bo nikdo, saj je velik gospod ta Druzović. Povemo vam: nismo se prišli prelepali, zahtevali smo za besedo in drugega nič. Kmalu nato je prihitela policija in slišali so se glasovi iz vrst zaupnikov socijalpatrijote: aretirajte tega in onega in s tem činom so oni dovolj jasno pokazali svoj policaj-socijalizem in v o hinavstvo proti delavskemu razredu. Nam se pa dozdeva, da hodijo li ljudje po onih potih, kakor nekdojam nemski liberalci za časa Bismarckovega »Sozialisten-Gesetz«.

JESENICE. Tudi pri nas, na jesenicah razvoj po isti eri, kol na svetu sploh, namreč da delavstvo vedno bolj spoznava, da so socijalpatrijote izdajalci hlačnega proletarijata in ne njegovi zaščitniki. In tako izgubljajo ludi pri nas vrli »socijalisti« z vsakim dnem teren pod nogami. Pomagohi si hočejo z razumni lažni in obrekovanji, kar jim pa ne bo koristilo, ampak se bolj škodilo. — Klerikalci se nahajajo vedno na isti stopnji, v okolici jim pa uhaajo dose-dajni pristihi k radikalce. — Narodni socijalisti izgubljajo svoje člane v našo korist, nekaj jih je odšlo tudi med radikalce. Pri radikalcih se nahajajo vladni organi, korumpirani elementi in nekaj socijalpatrijot-skih moštrov iz foverne. Demokraci se pa ne morejo nič gibati in sanjariti, giniteni od alkohola, o izgubljeni »Demokraciji«. Orjunci bi se radi prikupili delavstvu s tem, da širijo vesti, da bodo izgnali par nemških uradnikov iz tovarne. Ali mi bomo že poskrbeli, da bomo njihove resnične namene stalno razkrinkali pred delavstvom. — Jeseniška mladina je vedno zavrednejša in se vedno živahneje udeležuje našega gibanja. Preganjane sedem sodrugov jo je navdušilo za energično delo. G. Reginkova se seveda radi tega huduje po »Slov. Narod« in »Domovini« in ker ni mogla spraviti v zapor svojega sina in njegovih sodrugov, denuncira v omenjenih dopisih »Glas Svobode« kol komunistični organ. Take žene ustvarjajo današnji sistem in režim v Jugoslaviji.

POPRAVEK.

Zadnja naša vest o ujetju bolgarskega kralja je bila napačna. Kakor smo v članku o bolgarski meščanski vojni opozorili, da so vesti našedli listov zelo neločne, smo vendar nasedli in priobčili listo vesti zato, ker je vladni organ »Izranje Novosti« prinesel to vest s posebno pripombo, da se vest potrjuje. Ta slučaj nam bo služil za to, da bomo odslej še veliko manj veržali vestem naše vladne poročevalske službe, nego dosedaj.

PREKLIC.

Zagorje ob Savi.

Zupančič Frančiška me je pri zupančkim uradu v Aržišah obdoločila, da sem se napram njej izrazil, da se ona lepe s svojo materijo.

Ker so meni prišle te besede po drugih ljudih v vednost in sama v resnici nisem ničesar videla, vsled tega obžalujem to očitanje ter preklicujem vse projte nje naprejne besede in se ji obenem zahvalim, da je pripravljena od-slopih od uporabe vsakih nadaljnjih korakov.

Javoršek Antonija.

Širite „Glas Svobode“!

Krajevna org. Ljubljana NDSL.

pridre!

v nedeljo 14. oktobra izlet na Vrhniko

Odhod iz Ljubljane, južni kolodvor ob 13 uri 20 minut. Vračamo se z Vrhnike peš do Borovnice in z zadnjim vlakom domov.

Opozorjamo in vabimo na izlet vse sodruge iz Ljubljane, Vrhnike, Borovnice, Logatca in iz bližnjih vasi.

S 1. septembrom t. l.

se je otvorila

v Delavskem domu

Karla Marxa (preje Turjaški) trg 2

gostilna

Topla in mrzla jedila. Delavska kuhinja. Abonentni na hrano se sprejemajo.

Vsakovrstne tople in mrzle pijače.

Zveza delavcev in delavk kovinske industrije in obrti Jugoslavije za Slovenijo

pridre!

v nedeljo 7. oktobra 1923

veliko vinsko trgatav

v gostilniških prostorih g. Valjavca (Reininghaus) v Šiški z bogatim sporedom.

Ker je čisti dobilek namenjen obolenim in onemoglim članom, vabl k obilni udeležbi

Odbor.

Železničarski koledar za leto 1924.

izide koncem oktobra t. l. Koledar bo vseshranski in z zanimivo in praktično vsebino ter bo vezan v polplatno.

O tem obveščamo vse sodruge železničarje, da se že sedaj pri svojih podružničnih naroče nanj.

Obtemem izide tudi Rudarski in kovinarski koledar.

Sodrugi rudarji in kovinarji, naročajte le svoj koledar!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij. Odgovorni urednik Anton Šušteršič. Tisk hiškarne »Merkur« v Ljubljani.